

**МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ
ПОЛИТИЧЕСКИ КАБИНЕТ НА
МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ**

№

.....

**ДО
Г-Н МИХАИЛ ОКОЛИЙСКИ
МИНИСТЪР НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО**

**Г-Н СЕРГЕЙ ИГНАТОВ
МИНИСТЪР НА ОБРАЗОВАНИЕТО И
НАУКАТА**

Относно: *Програма „Здраве чрез спорт“.*

**УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ОКОЛИЙСКИ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ИГНАТОВ,**

След проведените с Вас срещи и дискутираните теми, поех ангажимент да структурирам, изготвя и представя пред Вас документ с конкретни предложения и стъпки за тяхното реализиране.

Идеен проект „Здраве чрез спорт“ е разработен план с дефинирани четири оперативни мерки. Всяка мярка е разписана като предложение, идея, действие и съответен механизъм, нужен за реализирането ѝ.

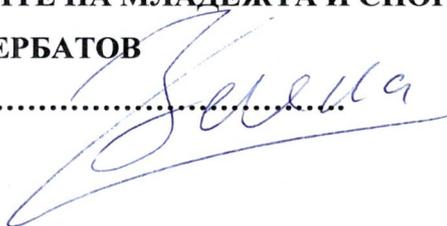
В заключителната част на проекта са оформени насоки към Наредба № Н-3 от 03.10.2025 г. за здравословно хранене на учениците и нуждата от подобрене, както и обвързване на спорта и здравословното хранене сред подрастващите.

Моля да се запознаете с приложението към писмото и посочените идеи, като същите следва да се разгледат, обсъдят, разширят, при нужда – да се подобрят и съответно да се предприемат необходимите действия в рамките на Вашата компетентност.

Приложение: съгласно текста.

**СЪВЕТНИК НА МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ
ПО ВЪПРОСИТЕ НА МЛАДЕЖТА И СПОРТА:
ДИМИТЪР БЕРБАТОВ**

.....

ПРОГРАМА „ЗДРАВЕ ЧРЕЗ СПОРТ”

I. КОНТЕКСТ И ПРОБЛЕМАТИКА

България заема водещи позиции в ЕС по нива на детско затлъстяване, диабет тип 2 и гръбначни изкривявания. Настоящият модел на здравеопазване е фокусиран върху реактивната помощ - лечение на последствията, което генерира прогресиращ разход за НЗОК. Министерството на здравеопазването (МЗ) харчи 90% от бюджета си за болнична помощ - лечение на последствията. Без спортът да бъде под медицински контрол, бюджетът за здраве винаги ще бъде недостатъчен.

II. ПРЕДЛОЖЕНИЕ: „СПОРТЪТ КАТО ПРЕВЕНЦИЯ”

Предлага се МЗ да стане съинициатор на Реформата в спорта чрез четири конкретни оперативни мерки:

1. МОБИЛНА ДИАГНОСТИКА: ПРОГРАМА „ЗДРАВЕ НА ТЕРЕН”

Предложение: Създаване на национална мрежа от 28 мобилни медицински екипа (по един за всяка област), които извършват задължителен скрининг на спортуващите деца два пъти годишно.

Идея: Вместо децата да посещават претоварените болници, медицинската грижа отива при тях по време на тренировъчния процес. По подобие на професионалните клубове, които имат скрининг преди започване на подготовка!

Действие: МЗ закупува и оборудва 28 специализирани буса (тип „мобилен кабинет”).

Механизъм:

1. Дигитален график: Чрез дигитална платформа всеки лицензиран клуб (в салон или на открито) получава дата и час за посещение на мобилния екип.

2. Екип: 1 лекар (педиатрия/спортна медицина) + 1 сестра.

3. Преглед: ЕКГ, ехографски преглед (при нужда), измерване на пулс, кръвно, капацитет на белия дроб и анализ на телесния състав.

4. Дигитализация: Данните се качват автоматично в платформата, направление „Здравния паспорт“ на детето чрез таблет.

Решение на проблема: Спира се практиката с фиктивни медицински бележки. Държавата получава реална статистика за сърдечно-съдовото състояние и физическото развитие на подрастващите.

2. ФИНАНСИРАНЕ: ФОНД „ПРЕВЕНЦИЯ И АКЦИЗИ“

Предложение: Пренасочване на целеви ресурс от акцизи (тютюн, алкохол) и данък хазарт директно към МЗ за поддръжка на програмата.

Идея: Пороците плащат за здравето на децата, без да се натоварва бюджетът на НЗОК.

Действие: Еднократна инвестиция за закупуване на 28 буса с оборудване.

Механизъм: Оперативните разходи (заплати на лекарите и гориво) се покриват от ежемесечните постъпления от акцизи.

Прегледите за децата и клубовете са 100% безплатни.

Решение на проблема: Премахва се финансовата тежест от родителите и се осигурява устойчив приход за МЗ, който не зависи от политически решения за държавния бюджет.

3. ПРОГРАМА „АКТИВНА РЕЦЕПТА“ (ЗДРАВНИ ВАУЧЕРИ)

Предложение: МЗ може да легитимира спорта като част от лечението - терапевтично средство за лечение на начални патологии.

Идея: Педиатрите да насочват пациентите към спортни дейности при определени състояния – „рецепта за физическа активност“.

Действие: МЗ въвежда нов тип „Здравно направление за спорт“.

Механизъм: Ако при прегледа при личния лекар се установи наднормено тегло, гръбначно изкривяване или начален диабет, лекарят издава дигитален ваучер.

Този ваучер е целеви и покрива таксата на определената лицензирана спортна академия/клуб или клуб за масов спорт!

Държавата превежда парите на клуба през дигиталната платформа само при доказано присъствие на детето на тренировки.

Решение на проблема: Спортът става достъпен за децата, които имат медицинска нужда от него.

4. МЕДИЦИНСКА СЕРТИФИКАЦИЯ НА ТРЕНЬОРИТЕ

Предложение: МЗ става сертифициращ орган за медицинската част на „Златния лиценз”.

Идея: Треньорът е първият човек, който реагира при инцидент. Той трябва да бъде медицински подготвен.

Действие: Създаване на курс „Първа помощ и реакция при спортен травматизъм”.

Механизъм: Треньорите преминават обучение и практически изпит пред комисия на МЗ.

Решение на проблема: Повишава се сигурността в залите и на стадионите. Родителите имат гаранция, че треньорът знае как да реагира при спешност (сърдечен арест, задушаване, травма).

ОБОБЩЕНА ЛОГИКА

Инвестиция: € еднократно (за бусове) + оперативни разходи.

Обхват: 150 000 деца прегледани на всеки 6 месеца „на прага на клубовете си”.

Контрол: Всичко е дигитално, няма „кухи“ прегледи.

Ефект: Намаляване на бъдещите разходи за лечение на хронични заболявания с над 30% в рамките на 10 години.

Този модел превръща МЗ от 'Министерство на болниците' в Министерство на здравето. 28 мобилни екипа могат да бъдат очите на МЗ на терен. С тези мобилни специализирани бусове може да се обхване цяла България и да се даде възможност да се спре епидемията от детско затлъстяване.

III. ПРАВИЛНО ХРАНЕНЕ НА ДЕЦАТА В УЧИЛИЩАТА

Спортът е само 30% от здравето, останалите 70% са това, което детето слага в устата си между тренировките. В момента масовата храна в училищата (тестени закуски, сокове със захар, чипсове) директно саботира усилията да се грижим за здравето на децата ни.

С Наредба № Н-3 от 03.10.2025 г. са уредени изискванията за осигуряване на здравословно хранене на учениците. Тя определя правилата за хранене в столовете, бюфетите (лавките) и автоматите в училищата.

Основните ѝ стълбове са:

- Ограничаване на солта, захарта и мазнините.
- Задължително присъствие на плодове и зеленчуци всеки ден.
- Забрана за определени вредни храни (пържени чипсове, газирани напитки с много захар).

Важно е да се уточни какво в Наредбата би могло да се подобри и с каква цел :

1. Контрол.

Съгласно Наредбата, контролът по изпълнението се извършва от органите на държавния здравен контрол. На практика, проверките са редки и се състоят в преглед на документи. Наемателят на лавката често плаща минимална глоба и продължава да продава "забранените" неща, защото те носят най-голям оборот.

2. АВТОМАТИТЕ (VENDING MACHINES) СА "СИВА ЗОНА"

Въпреки разписаните в Раздел II от Наредбата „Изисквания към предлаганите храни и напитки в обектите за търговия с храни и автоматите за закуски и напитки“, има училища, в чиито автомати се зареждат вафли, кроасани и солени снаксове, които са в разрез с духа на наредбата, но минават между капките и липсва упражняване на контрол.

3. ТЕРМИНЪТ "ЗДРАВΟΣЛОВНА ЗАКУСКА" Е РАЗМИТ

В момента под "закуска" масово се разбира тестено изделие (баница, кифла). Да, те имат по-малко сол, съгласно изискванията в Наредбата, но са въглехидратна бомба. Те не изграждат

мускули и не помагат за спорта. Наредбата трябва да премине от "по-малко вредно" към "активно полезно" (повече протеин, повече фибри).

4. „ХРАНА ЗА ШАМПИОНИ” - „ЗДРАВЕ ЧРЕЗ СПОРТ”:

За да работи план „Здраве чрез спорт”, Наредбата трябва да стане по-строга и по-контролирана:

- Пълна забрана на енергийни напитки в периметъра: В момента забраната често е само „препоръчителна” или се заобикаля. Трябва да има нулева толерантност за напитки с високо съдържание на кофеин и таурин около децата.

- Ревизия на „Тестената култура”: Повечето училищни закуски все още са банички и кифли. Всяко обедно меню трябва да включва качествен източник на протеин, необходим за възстановяването на мускулите след спорт.

- „Жива храна” при всяко хранене: Задължително присъствие на сезонен плод или зеленчук (минимум 150г) към всяка закуска и обяд.

- Контрол върху автоматите (Vending machines): Наредбата трябва да забрани автоматите да предлагат шоколадови десерти и сокове със захар. Вместо това – само вода, ядки и плодове.

- Безплатна хидратация: МЗ трябва да задължи училищата да имат работещи и тествани чешми с филтрирана вода (или диспенсъри) до всеки спортен салон.

- Контрол на солта: Намаляване на натрия в готовите ястия, за да се предотврати задържането на течности и ранната хипертония при подрастващите.

- Част от контрола върху лавките да премине и към училищните настоятелства. Ако наемателят на лавката продава забранени храни, договорът му се прекратява незабавно, а парите от глобата отиват във Фонд „Ремонт” на спортния салон.

5. ЛОГИКАТА - Връзката „Спорт-Храна”:

Инвестиционна защита: Няма смисъл държавата да дава пари за спортни прегледи и треньори, ако децата „зареждат” телата си с трансмазнини, които запушват съдовете им още на 12 години.

Образователен ефект: Храната в училище трябва да е продължение на урока по биология и спорт. Детето трябва да знае, че яде протеин, за да е силно в салона, а не просто защото е гладно.

С актуализацията на Наредба № Н-3 от 2025 г. и с развитието и подпомагането на децата да спортуват, тези две политики (правилно хранене и спорт) стават една обща мисия.

Не можем да искаме от децата да бъдат атлети в 18:00 ч., ако в 10:00 ч. са изяли кифла с маргарин и са изпили енергийна напитка.

Не може да лекуваме затлъстяването само с тичане. Салонът е мястото, където децата изразходват енергия, но столовата е мястото, където изграждат клетките си.

Нека направим училищата зони свободни от захар и богати на здраве. Спортът и храната са двете страни на една и съща монета.

Нека новата Наредба бъде 'Гориво за шампиони', а не просто списък със забрани.